

Ірина Вікторівна Мигович,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романо-германської філології,
завідувач відділу міжнародних зв'язків,
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
площа Гоголя, 1, м. Старобільськ, Україна
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0060-5387>

ПОЛІТИКА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ШЛЯХ ДО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В статті окреслені основні напрямки інституційної політики інтернаціоналізації як можливості підвищення конкурентоспроможності національної системи вищої освіти (на матеріалі інституційної політики інтернаціоналізації Ягеллонського університету, Польська Республіка). В якості робочої гіпотези окреслена теза про те, що міра розвитку інституційних політик інтернаціоналізації ЗВО залежить від інституційної культури установи, яка, у свою чергу, частково формується під впливом географічних особливостей розташування – територіального межування з сусідніми країнами, а також від економічного потенціалу регіону дислокації.

Ключові слова: система вищої освіти, інтернаціоналізація, інституційна політика, компонент освітнього процесу, мобільність.

Інститут вищої освіти завжди займав посередницькі позиції між особистістю (*personalitate*), соціумом (*societatis*) і державою (*statum*). Підтримуючи позицію низки зарубіжних вчених (De Wit, 2011; Flaud, 2007), відзначаємо, що вища освіта ХХІ століття вибудовувалася відповідно до законів ринкової економіки та комерціалізації освітньо-наукової сфери, на що вплинули: 1) міжнародна економічна, соціальна, політична та культурна інтеграція, що посилюється в умовах глобалізації; 2) збільшення кількості студентів (за рахунок міжнародної мобільності у тому числі); 3) нездатність держав фінансувати освіту збільшеного числа осіб; 4) поява *підприємницьких університетів* (*entrepreneur Universities*), які діють як економічні агенти в освітньо-науковій сфері на національному, регіональному та локальному рівнях; 5) підвищення попиту на вищу освіту, розширення доступу до неї через міжнародні програми для іноземних громадян англійською мовою, і таким чином перехід від елітної до масової вищої освіти. Усвідомлення урядами країн світу того факту, що вища освіта – це товар, який можна продавати в глобальних масштабах, усвідомлення необхідності враховувати потреби та вимоги глобального ринку праці з його транснаціональними потоками робочої сили, називаємо серед тих чинників поступової реконструкції систем вищої освіти, які і нині впливають на консолідацію глобального академічного простору вищої освіти та європейського простору вищої освіти (ЕНЕА) країн європейського регіону, до яких належить і Україна як одна з 47 країн-учасниць Болонського процесу.

Зміни у вищій освіті зазвичай зумовлені змінами в суспільстві, але і сама вища освіта під впливом тих чи тих трансформаційних процесів, що їх переживає соціум, здатна через особистість впливати на суспільство і державу. Зіткнувшись із явищами *абсолютизації вищої освіти* за рахунок

зростання кількості студентів та скороченням державних коштів на підтримку освіти на додачу до географічного поширення економічної активності за межі національних кордонів на іноземні ринки та впровадженням нових інформаційно-комунікаційних технологій, уряди та ЗВО країн Європи, змушені адаптуватися до нових реалій, розпочали реформування національних систем вищої освіти за рахунок, зокрема, посилення міжнародного складника. Як наслідок, рівень розвитку національної вищої освіти все більше став визначатися показниками інтернаціоналізації як ключового чинника, пов'язаного з конкурентоспроможністю ЗВО.

Термін *інтернаціоналізація* бере свої витоки з 1980 року, коли його було використано під час обговорення міжнародного виміру вищої освіти. Загальноживаного його визначення донині не існує, так само як і цілісного аналізу механізмів інтернаціоналізації вищої освіти. Проте окремі структурні одиниці цих механізмів чітко представлено в науковому полі сучасних компаративних педагогічних студій. Так, в якості ключової характеристики поняття більшість учених називають міжнародний характер діяльності ЗВО, міжнародне співробітництво, міжнародні програми і послуги (Agum, 1992: 191 – 203).

Розглядаючи інституційний вектор процесу інтернаціоналізації національної системи вищої освіти Польщі, ми звернулися до вивчення досвіду національних ЗВО крізь призму трьох компонентів системи вищої освіти – освітнього, дослідницького та адміністративного. Результати дослідження в цій статті репрезентовано аналізом інституційної політики інтернаціоналізації *Ягеллонського університету в Кракові* (*Uniwersytet Jagielloński w Krakowie*), який є найстарішим ЗВО Польщі та одним з найстаріших Європи (дата заснування – 12 травня 1364 р.). Від самого початку свого

заснування університет був міжнародною інституцією – в ньому навчалися поляки, русини, литовці, угорці, німці, чехи, швейцарці, англійці, голландці, французи, іспанці, італійці і навіть татари (International Cooperation Overview, 2018). Розвиток університету нерозривно пов'язаний з бурхливою і почасти трагічною історією Польщі, а деякі зі студентів та викладачів університету стали відомими історичними діячами (Миколай Копернік, Папа Іван Павло II тощо). Сьогодні університет налічує 16 факультетів, які складають три університетських кампуси; в університеті навчається 37920 студентів, включаючи 3861 іноземних студенти 90 національностей (інакше кажучи на кожні 2000 студентів університету припадає 1 іноземний студент), працює близько 4000 співробітників; наявні 87 напрямів навчання, 530 курсів англійською, французькою, іспанською, німецькою та російською.

Офіційні дані, отримані від адміністрації Ягеллонського університету, дають можливість ознайомитися з наразі єдиним стратегічним документом університету – Статутом, затвердженим Сенатом університету 27.06.2007 р. (зі змінами) (Statute of the Jagiellonian University, 2018). Документ не містить окремих розділів, присвячених розвитку міжнародної діяльності, мобільності чи інтернаціоналізації. Тим не менш в ньому зустрічаємо посилання на ці процеси. Так, на сторінці 4 зазначено, що університет здійснює свою діяльність, підтримуючи постійний контакт із закордонними дослідницькими установами, суспільними центрами, освітніми та дидактичними закладами освіти тощо (*The University operates by keeping constant contact with foreign research institutes, community centres, education and didactic institutions ...*). Вказано також, що ректор має виключне право представляти університет на міжнародній арені і підписувати міжнародні угоди про співпрацю. Ширша специфіка розвитку міжнародної діяльності університету в Статуті не представлена. Водночас на сторінці відділу міжнародних зв'язків університету зазначено, що університет підтримує політику, пов'язану з інституційною інтернаціоналізацією – бере участь у різноманітних заходах міжнародного співробітництва, включаючи науково-освітні проекти, викладацькі та студентські обміни за білатеральними угодами, відповідно до програм *Erasmus+* та *SYLFF*, підтримує організацію і проведення літніх шкіл, а також різні стипендіальні програми (International Cooperation, 2018). Ці та інші заходи реалізуються на рівні університету, факультетів (інститутів) та централізовано координуються такими підрозділами: відділ міжнародних зв'язків, відділ студентської мобільності, відділ міжнародних стажувань, відділ наукових досліджень та структурних фондів, приймальний відділ, Центр академічної підтримки, відділ досліджень, Центр трансферу технологій *CITTRU*, відділ комунікацій та маркетингу (International Cooperation Overview, 2018). З 1996 року виходить друком університетський бюлетень,

присвячений питанням реалізації університетської політики міжнародного співробітництва та мобільності (Newsletter, 2018). Власне відділ міжнародних зв'язків університету у 2015 році святкував 50 років своєї діяльності (дата зачаткування – 16 грудня 1964 року).

Літописи університету 1945 – 1956 рр. не містять багато даних щодо міжнародного співробітництва університету того часу – згадуються візити окремих учених та студентів із Франції, колишнього СРСР, Фінляндії, Латинської Америки, Швеції, В'єтнаму та Китаю. З 1962 року університет співпрацює в рамках угод з Університетом імені Фредеріка-Шиллера в Єні, Східна Німеччина, Київським університетом імені Тараса Шевченка, колишній СРСР, а з 1963 року – з Братиславським університетом імені Коменіуса, колишня Чехословаччина та з університетом Печі, Угорщина. У жовтні 1965 року була підписана угода з Університетом Генту, Бельгія. У 1965 – 1966 рр. на 25 освітніх програм було зараховано 8021 студентів, у тому числі 97 іноземців. З 231 співробітників університету, які відвідали іноземні ЗВО, 50 осіб здійснили поїздки до колишнього СРСР, 33 особи – до колишньої Чехословаччини, 28 осіб – до Східної Німеччини, 18 осіб – до Франції, 13 осіб – до Великобританії, 9 осіб – до США, 9 осіб – до Італії, а також до Індії, Ірану, Нігерії та Тунісу. Університет прийняв 128 іноземних гостей з 24 країн Європи (Східна Німеччина – 21 особа, Чехословаччина – 20 осіб, Франція – 14 осіб, СРСР – 11 осіб, Великобританія – 9 осіб, США – 9 осіб, Бельгія – 9 осіб, Румунія – 9 осіб). В 1969 – 1971 рр. університет підтримував контакт уже з 10 університетами в рамках угод про співпрацю: з Києва, Єні, Братислави, Печі, Хельсінкі, Генту, Льежу, Упсали, Бордо і Будапешту; 600 академічних співробітників виїздили за кордон, а університет прийняв 350 науковців з 27 країн. Відзначимо, що політика інтернаціоналізації щодо співпраці із закордонними університетами також має під собою і культурне підґрунтя. Так, камерний оркестр Університету Ієни виступав у Кракові ще в 1971 році. В рамках культурної співпраці між Ягеллонським університетом та Ерланген університетом, Нюрнберг, починаючи з 1994 року в м. Краків проходять регулярні концерти класичної музики (Newsletter, 2018).

З 1972 по 1980 роки університет продовжував практику укладання угод про співпрацю із закордонними освітніми установами як основи для студентських та викладацьких обмінів, студентських інternатур, спільних досліджень та співпраці між університетськими бібліотеками. Так, у 1977 році 28 студентів Ягеллонського університету навчалось в колишньому СРСР, 5 – в університетах Східної Німеччини, 3 – в Alliance коледжі, 1 – в Софії та 1 в Лейпцигу. В 1979 році в університеті навчалось 87 іноземних студентів з 30 країн, в той час як 77 студентів університету вирушили до 14 країн на навчання. Крім того, 158 студентів університету проходили стажування (переважно в країнах колишнього Радянського

блоку, єдиним західним університетом був Сент-Ендрюс (3 студенти)) (Newsletter, 2018).

Політична ситуація в Польщі у 1981 – 1982 рр. значною мірою вплинула на реалізацію політики інтернаціоналізації університету. Введення воєнного стану в 1981 році призвело до скасування численних візитів і практично повністю зупинило міжнародні наукові обміни, які вдалося поступово відновити в 1983 році. Протягом 1983 – 1986 років університет відновив практику підписання угод про співпрацю із закордонними ЗВО; 500 студентів університету виїздили на навчання та практики за кордон.

Політичні трансформації 1989 року викликали тимчасові труднощі щодо реалізації політики інтернаціоналізації університету. Угоди про співробітництво з університетами-партнерами з колишніх соціалістичних країн повинні були бути пере підписані. Співпраця з закладами в Західній Європі та США була успішно продовжена. 1990 – 1991 академічний рік призвів до подальшого розвитку контактів з іноземними академічними центрами. Кілька підрозділів університету були об'єднані спільними європейськими проектами *TEMPUS*. Університет став членом групи *COIMBRA* та мережі Утрехт (*Utrecht Network*). У травні 1992 р. була підписана угода із Фондом Сасакава в Токіо, що дозволило приєднатися до Фонду стипендій молодих лідерів Рьоічі Сасакава (*SYLFF*), який надає фінансову підтримку аспірантам університету для коротко- та довго- тривалого перебування з метою дослідницької роботи в закордонних університетах. У жовтні 1995 року був відкритий Центр дослідження країн Центральної та Східної Європи, який запропонував платні курси англійської мови (16 студентів університету та 12 студентів, що навчалися в рамках програми *TEMPUS*). Були підписані нові угоди з Токійським університетом сільського господарства та технологій, Університетом Ексетер, Університетом Південного банку, Лондон, Медичним коледжем Університету Уельсу, Кардіфф, та Бостонським коледжем у США. Кількість спільних дослідницьких та освітніх проектів, реалізованих університетом, досягла 42 (з них – 15 проектів *TEMPUS*).

Ще одним досягненням університету в напрямку інтернаціоналізації інституційної діяльності, яке мало місце в листопаді 1997 року, стало приєднання до програми *Socrates / Erasmus* та підписання перших угод про мобільність студентів та персоналу із 30 університетами країн ЄС. 8 жовтня 1999 р. університет організував перше вітальне зібрання для міжнародних студентів (понад 200 учасників). Станом на 2015 рік університет співпрацював зі 183 академічними центрами в рамках 202 білатеральних угод; 83 угоди на університетському рівні, 43 – на рівні факультетів, 46 – на рівні інститутів та 30 – на рівні колегіуму *Medicum*. Співпраця включала спільні дослідження, обмін співробітниками та студентами, участь у міжнародних програмах та науково-освітніх проектах. Майже 57% угод стосувалися європейських ЗВО, близько 17% – університетів Північної та Південної Америки, 16% –

університетів Азії. Найважливішими партнерами університету є країни ЄС – 74 освітні установи з 19 країн. Університет підтримує найбільш інтенсивні контакти з Німеччиною, Францією, США, Італією, Великою Британією, Україною та Іспанією (білатеральні угоди, програма *Erasmus+*, кількість вихідних та вхідних візитів). В останні роки двосторонні обміни співробітниками та студентами (окрім програми *Erasmus+*) становлять 260 – 280 візитів на рік. Протягом останніх 20 років спостерігається стабільне збільшення кількості усіх вихідних візитів (і студенти, і співробітники): з 666 в 1995 році до 1205 в 2014 році, тобто збільшення майже в три рази).

Серед особливостей інституційної політики інтернаціоналізації Ягеллонського університету назвемо також запровадження відомого в Центральній та Східній Європі Фонду королеви Ядвіги (*Queen Jadwiga Foundation*), метою якого є забезпечення наукового персоналу та студентів освітніх установ з країн Центральної та Східної Європи, а також країн колишнього Радянського Союзу та Балкан, стипендіями з метою проведення наукових досліджень в Ягеллонському університеті.

Розгалужена система адміністративної підтримки дозволяє університету реалізовувати політику інтернаціоналізації, майже не посилаючись не неї у жодному стратегічному документі. Так, станом на 2017 рік університет має вже 263 білатеральних угоди з 240 партнерськими ЗВО з 52 країн світу, серед яких Північна Америка (28 угод з національними ЗВО), Південна Америка (11 угод з національними ЗВО), країни ЄС (154 угоди з національними ЗВО), Австралія (3 угоди з національними ЗВО), Африка (10 угод з національними ЗВО), Азія (57 угод з національними ЗВО) (List of Bilateral Agreements, 2018).

Зростає щорічна кількість науково-дослідних проектів за такими напрямками: *Leonardo da Vinci*; *Jean Monnet*; *Socrates Lingua*; *Socrates Comenius*; *Erasmus Mundus*; *6th Framework projects*; проекти, координовані Міністерством науки та вищої освіти Польської Республіки; проекти в рамках програм *CEEPUS*, *AGIS*, *KULTURA 2000*, *Socrates Eureka*, *Socrates Grundtvig*, *Lane Kirkland Scholarship*. Пропонуються освітні програми англійською мовою, кількість яких зросла з 8 освітніх програм у 2005 році (медична магістратура (диплом та ліцензія на медичну практику); магістратура з англійської філології; магістратура з європейських студій; магістратура з психології; магістратура з європейської культури: Європа та світ; бакалаврат та магістратура з біотехнологій) до 30 у 2016 – 2017 навчальному році (7 програм бакалаврату, 18 магістерських програм, 5 докторських програм), а також 530 курсів англійською, іспанською, німецькою, російською мовами на всіх освітніх ступенях.

Університет пропонує також програми подвійного диплому, кількість яких щорічно зростає: з 5 програм у 2005 році (магістратура з управління (спільно з університетом Роберта Шумана в Страсбурзі); магістратура із соціології

(спільно з університетом Ексетера); магістратура з юриспруденції (спільно з університетом Орлеана); магістратура з європейських студій (спільно з університетом Відня); аспірантура *UNIGIS* (спільно з університетом Зальцбурга) до 9 програм магістерського ступеня у 2018 році (студії країн, що розвиваються, в глобальній перспективі (спільно з університетом Астон); розширені міждисциплінарні дослідження ЄС та Японії (спільно з університетом Кобе); європейська політика / європейські студії (спільно з Страсбурзьким університетом); європейські студії (спільно з університетом Падуї); європейські студії (спільно з Віденським університетом); європейські студії / політичні науки та європейські регіональні студії (спільно з Тартуським університетом); європейські студії / соціальні науки (*IMESS*) (спільно з Лондонським університетським коледжем); дослідження лідерства та демократії (спільно з університетом *Católica Portuguesa*); міжнародна магістратура з центрально-

та східноєвропейських досліджень (*IMRCEES*) (спільно з університетом Глазго).

Власне питання міжнародного співробітництва та інтернаціоналізації систем вищої освіти досліджуються під час дебатів та обміну практиками на низці конференцій та симпозіумів. Серед останніх назвемо міжнародну конференцію "Міжнародні студенти у Польщі 2017" (*International Students in Poland 2017*), яка мала місце 27 – 28 лютого 2017 року, і на якій дискутували щодо питань інтернаціоналізації діяльності польських закладів вищої освіти як однієї з ключових проблем, що обговорювалися під час роботи над новим Законом про вищу освіту Польської Республіки.

Розробку матриці інституційної системи інтернаціоналізації Ягеллонського університету подаємо з урахуванням компонентів національних систем вищої освіти на підставі методики SWOT-аналізу (див. Табл. 2).

Таблиця 1

Матриця інституційної системи інтернаціоналізації Ягеллонського університету (SWOT-аналіз)

Компонент системи вищої освіти	Позитивні аспекти	Негативні аспекти
	ВНУТРІШНІ ЧИННИКИ	
	Сильні сторони	Слабкі сторони
	S1: Наявність Статуту університету.	W1: Фрагментарність представлення стратегічних аспектів інтернаціоналізації діяльності університету.
АК	Індикатор: Положення щодо інтернаціоналізації проходять крізь документ окремими тезаами; документ оприлюднено на сайті університету англійською мовою.	Індикатор: Документ не містить розділів, присвячених процесу інтернаціоналізації.
АК	Індикатор: Щоквартальна представленість прогресу інституційної політики інтернаціоналізації в університетському бюлетені, представленому на сторінці відділу міжнародних зв'язків університету (https://dwm.uj.edu.pl/en_GB/newsletter-old).	Індикатор: Відсутня евалюація інституційної політики інтернаціоналізації з боку викладачів та студентів університету.
АК + ОК	Індикатор: підтримка університетом програм мобільності; запровадження стипендіального фонду королеви Ядвіги.	
АК + ОК	Індикатор: Забезпечення підвищення кваліфікації персоналу університету через інтернаціоналізовані програми професійного розвитку.	Індикатор: Відсутня евалюація ефективності процесу підвищення кваліфікації персоналу університету через інтернаціоналізовані програми професійного розвитку.
АК + ОК + ДК	Індикатор: Заходи, спрямовані на розширення присутності університету в міжнародних програмах у сфері вищої освіти та наукових досліджень.	Індикатор: Значна конкуренція на ринку освітніх послуг в межах ЄПВО.
	S2: Діяльність факультетів / інститутів базується на спільному розумінні важливості процесу інтернаціоналізації університету.	W2: на рівні факультетів / інститутів; програми / плани інтернаціоналізації із конкретними показниками не сформовано.
АК	Індикатор: Керівництво університету надає організаційну та фінансову підтримку реалізації стратегічних положень процесу інтернаціоналізації факультетам / інститутам, які впроваджують інтернаціоналізовані освітні програми.	Індикатор: Не здійснюється оцінювання економічної доцільності заходів щодо інтернаціоналізації роботи університету.
АК + ОК	Індикатор: Збільшення кількості освітніх програм англійською мовою (30 станом на 2017	

	рік), програм подвійного диплому (9 станом на 2017 рік) та курсів іноземними мовами на всіх освітніх ступенях (530 курсів).	
	S3: Сформована інституційна система забезпечення процесу інтернаціоналізації.	W3: Недостатнє залучення студентів до формування та вдосконалення політики інтернаціоналізації університету.
АК	Індикатор: Наявність ключових внутрішніх стейкхолдерів (проректор з питань досліджень та структурних фондів, керівник офісу міжнародних зв'язків, фінансовий менеджер при відділі міжнародних зв'язків, керівник секції міжнародної співпраці, керівник секції зовнішньої мобільності, <i>Erasmus</i> координатори на факультетах та академічних підрозділах університету; управлінський персонал) (https://dwm.uj.edu.pl/en_GB/o-dziale).	Індикатор: пасивна участь студентів в процесі розробки та прийняття інституційних документів щодо політики інтернаціоналізації університету.
АК	Індикатор: Колегіальність прийняття рішень щодо інституційного процесу інтернаціоналізації через Сенат університету.	
АК	Індикатор: Публічність внутрішньої політики інтернаціоналізації університету; представленість на сайті університету каталогу інтернаціональних курсів і програм (у тому числі англійською мовою), наявність щоквартального бюлетеня, в якому висвітлюються заходи щодо міжнародної діяльності університету та стратегічна статистика по основним її напрямкам.	Індикатор: Відсутня публічна евалюація ефективності процесу провадження внутрішньої політики інтернаціоналізації університету (опитування студентів, викладачів, персоналу тощо).
АК + ОК	Індикатор: Наявний інститут т'юторства (координаторства) іноземних студентів як система всебічної підтримки на рівні університету / факультету / інституту задля, зокрема, допомоги у формуванні такими студентами гнучких навчальних траєкторій.	
АК + ОК	Індикатор: Визнання результатів навчання, здобутих за кордоном; визнання навчальних компонентів для перезарахування студентам після завершення програм мобільності.	
АК + ОК	Індикатор: Реалізація університетом права визнання закордонних освітніх кваліфікацій; процедура фіксації навчальних досягнень студентів відповідає вимогам ECTS.	
ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ		
Можливості		Загрози
	O1: За результатами реформи системи вищої освіти процес провадження освітніх послуг в університеті відповідає вимогам ЄПВО, що є підґрунтям для визнання дипломів, мобільності, реалізації можливості освіти впродовж життя, можливості використання міжнародних практик щодо розробки освітніх програм.	T1: Постійні зміни потреб у компетентностях випускників, обумовлені глобалізацією та європеїзацією.
АК	O2: Залучення зовнішніх стейкхолдерів через співпрацю з міжнародними організаціями та фондами; участь у програмах <i>Erasmus+</i> , <i>VisegradFund</i> тощо.	
АК	O3: Щорічне зростання кількості білатеральних угод, зокрема, як бази для реалізації програм подвійного диплому (див. Табл. 1).	T3: Питання якості провадження освітніх послуг відповідно до таких програм.
АК + ОК	O4: Щорічне зростання кількості іноземних студентів, які закінчують навчання і отримують диплом (див. Табл. 1).	T4: Значна конкуренція на національному ринку освітніх послуг та в межах ЄПВО.
АК +	O5: Щорічне зростання кількості персоналу	T5: Відсутня евалюація ефективності процесу

ОК	університету, які беруть участь у програмах професійного розвитку за кордоном (див. Табл. 1).	підвищення кваліфікації персоналу.
АК + ДК	О6: Щорічне зростання кількості міжнародних дослідницьких проєктів.	
АК + ОК + ДК	О7: Залучення до навчального процесу та науково-дослідницької роботи фахівців з міжнародних організацій та освітніх установ (див. Табл. 1).	

Ягеллонський університет знаходиться в точці дислокації, що межує з колишньою Чехословаччиною, відомою своєю класичною Гумбольдтіанською моделлю вищої освіти. Той факт, що ця освітня установа є також чи не найстарішою в Європі, робить її більш престижною за розташований в столиці Варшавський університет відповідно до національних рейтингів. Високий показник індексу інтернаціоналізації вважаємо зумовленим саме багаторічним досвідом роботи і університетських міжнародних структур (офіси міжнародних зв'язків, іноземних студентів, міжнародних програм), і кожного із факультетів установи, досвідом, що є запорукою наявності розгалуженої системи міжнародних партнерів університету з усього світу.

Частотність асоційованих посилань на компоненти освітнього процесу дорівнює: адміністративний компонент (АК) – 18 посилань, освітній компонент (ОК) – 10 посилань, дослідницький компонент (ДК) – 3 посилання, що засвідчує наявність адміністративної підтримки процесу інтернаціоналізації в університеті, яка є запорукою імплементації політики інтернаціоналізації установи на освітньому та дослідницькому рівнях; наведені дані також свідчать про зміцнення міжнародного потенціалу університету і в перспективі розробку стратегії інтернаціоналізації університету та плану заходів щодо реалізації означеної стратегії.

У процесі реалізації інституційної політики інтернаціоналізації університет ставить перед собою низку завдань, таких як: збільшення кількості іноземних студентів, збільшення показників мобільності всіх типів, впровадження освітніх програм і курсів іноземними мовами, європеїзованих курсів, впровадження спільних з іноземними партнерами програм, інтеграція іноземних студентів на заняттях і використання їхнього досвіду і знань в якості наочного, впровадження програм полікультурної підготовки викладачів і студентів тощо.

Щодо форм реалізації поставлених завдань, то вони є такими: мобільність всіх типів, програми професійного розвитку викладацького та адміністративного складу університетів, міжнародна співпраця в дослідницькій діяльності, інтернаціоналізовані навчальні плани, набір іноземних студентів, мовна підготовка для

іноземних студентів, розробка спільних із закордонними партнерами інтернаціоналізованих освітніх програм і курсів, спільні аспірантські та докторські студії, розробка інтернет-порталів ЗВО кількома мовами та інформаційна презентація результатів діяльності університетів іноземними мовами.

SWOT-аналіз дозволяє говорити про основні принципи функціонування політики: універсальність стратегічного, діяльнісного, системного аспектів; публічність; об'єктивність; систематичність; залучення широкого кола зацікавлених осіб; субсидіарність (узгодження делегованих повноважень і відповідальності). Інституційна система інтернаціоналізації університету включає: стратегію (візію), завдання, форми та процедури забезпечення інтернаціоналізації, розподіл повноважень щодо забезпечення реалізації інституційної політики інтернаціоналізації між усіма учасниками освітнього процесу; забезпечення наявності необхідних ресурсів для реалізації політики; інформаційні системи для ефективного управління окремими напрямками реалізації політики; інші процедури та заходи, що визначено спеціальними документами ЗВО. SWOT-аналіз дозволив також визначити, що основні можливості університету в напрямку реалізації інституційної політики інтернаціоналізації – адекватно діяти, відповідно до викликів (зростаюча конкуренція на ринку освітніх послуг і наукових досліджень, глобалізація та європеїзація, запровадження процедур міжнародної акредитації освітніх програм, швидка зміна вимог ринку праці щодо професійних компетентностей працівників тощо), і протидіяти потенційним загрозам – пов'язані в першу чергу із формуванням внутрішньої системи інтернаціоналізації діяльності і її зовнішнім, у тому числі, міжнародним, визнанням. Проведений аналіз дозволяє вести мову про необхідність зміни вектору розвитку інституційної політики інтернаціоналізації від вимірювання кількості іноземних студентів на міжнародне партнерство, що веде до спільних досліджень з подальшим виходом на промислові бізнес структури, підвищення якості навчання та досліджень шляхом створення спільних освітніх програм та траєкторій навчання іноземними мовами, міжнародних докторських програм, залучення іноземних науковців, менеджерів, адміністраторів.

ЛІТЕРАТУРА

- Влада очима історії: фотовиставка. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757&> (дата звернення: 15.11.2017).
- About the University / Jagiellonian University. URL: https://en.uj.edu.pl/en_GB/about-university/overview
- Arum S. The need for a definition of international education in U. S. universities. *Bridges to the futures: Strategies for internationalizing higher education*. 1992. pp. 191–203
- De Wit H. Internationalization moves into a new phase. *University World News*. 2011. № 189
- Flaud R. Convergence and Diversity. *Europe's Universities beyond 2010: Diversity with a Common Purpose*. Reader. 2007
- International Cooperation / Jagiellonian University. URL: <https://en.uj.edu.pl/international-cooperation/iro>
- International Cooperation Overview / Jagiellonian University. URL: <https://en.uj.edu.pl/international-cooperation/overview>
- List of Bilateral Agreements / Jagiellonian University. URL: https://dwm.uj.edu.pl/en_GB/pracownicy/lista-umow-miedzuczelnianych
- Newsletter / Jagiellonian University. URL: https://dwm.uj.edu.pl/en_GB/newsletter-old
- Statute of the Jagiellonian University / Jagiellonian University. URL: https://en.uj.edu.pl/documents/81541894/83688311/StatutUJ_ang.pdf/79d8a535-6dae-4187-989d-37e5638850ca

REFERENCES

- About the University / Jagiellonian University. Retrieved from: https://en.uj.edu.pl/en_GB/about-university/overview [in English].
- Arum, S. (1992). The need for a definition of international education in U. S. universities. *Bridges to the futures: Strategies for internationalizing higher education*. [in English].
- De Wit, H. (2011). Internationalization moves into a new phase. *University World News*. (Vols. 189). [in English].
- Flaud, R. (2007). Convergence and Diversity. *Europe's Universities beyond 2010: Diversity with a Common Purpose*. Reader. [in English].
- International Cooperation / Jagiellonian University. Retrieved from: <https://en.uj.edu.pl/international-cooperation/iro> [in English].
- International Cooperation Overview / Jagiellonian University. Retrieved from: <https://en.uj.edu.pl/international-cooperation/overview> [in English].
- List of Bilateral Agreements / Jagiellonian University. Retrieved from: https://dwm.uj.edu.pl/en_GB/pracownicy/lista-umow-miedzuczelnianych [in English].
- Newsletter / Jagiellonian University. Retrieved from: https://dwm.uj.edu.pl/en_GB/newsletter-old [in English].
- Statute of the Jagiellonian University / Jagiellonian University. Retrieved from: https://en.uj.edu.pl/documents/81541894/83688311/StatutUJ_ang.pdf/79d8a535-6dae-4187-989d-37e5638850ca [in English].

Ірина Викторовна Мигович,

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романо-германської філології,
зав. відділом міжнародних зв'язків,
Государственное учреждение «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
площадь Гоголя, 1, Старобільськ, Україна
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0060-5387>

ПОЛІТИКА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ КЛАСИЧЕСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТА ЯК ПУТЬ К КОКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИЩЕГО ОБРАЗОВАННЯ

В статті обозначені основні напрямки інституціональної політики інтернаціоналізації Ягеллонського університету як одиниці аналізу інституціонального вектора інтернаціоналізації національної системи вищого освіти Польщі. Дослідження проведено з урахуванням трьох компонентів системи вищого освіти - освітнього, дослідницького та адміністративного. Як гіпотезу було сформульовано тезис про те, що ступінь розвитку інституціональних політик інтернаціоналізації ЗВО залежить від інституціональної культури університету, яка в свою чергу частково формується під впливом географічних особливостей розташування - територіального сусідства з найближчими країнами, а також від економічного потенціалу регіону дислокації. Приймаючи до уваги концепцію єдиного простору вищого освіти та досліджень для країн ЄС, по результатам аналізу було зроблено висновок - конкурентоспроможними є ті освітні установи, які всебічно підтримують просування міжнародного вектора своєї діяльності - і в процесі виробництва освітніх послуг, і в дослідницькій роботі.

Ключові слова: система вищого освіти, інтернаціоналізація, інституціональна політика, компонент освітнього процесу, мобільність.

Iryna Myhovich,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor of Roman and Germanic Philology Chair,
Head of International Relations Office,
State Institution “Luhansk Taras Shevchenko National University”,
1 Gogol Square, Starobilsk, Ukraine
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0060-5387>

CLASSICAL UNIVERSITY INTERNATIONALIZATION POLICY AS THE WAY TO ENSURE COMPETITIVENESS OF NATIONAL HIGHER EDUCATION SYSTEM

The main directions of the institutional policy of internationalization for higher educational institutions (HEIs) based on the example of the Jagiellonian University (unit of analysis for institutional vector of internationalization of the national system of higher education in Poland) are outlined in the article. The research is carried out taking into consideration three components of the national system of higher education – educational, research and administrative. As a working hypothesis the following statement has been outlined – the degree of the development of institutional policies for internationalization of HEIs depends on the institutional culture of an institution, which in its turn is partly shaped by the influence of geographical location features – territorial boundaries with neighbouring countries, as well as on the economic potential of the region of localization. Taking into account the concept of the common European higher education and research area for EU countries, the analysis has allowed us to come to a conclusion that those higher educational institutions that fully support the promotion of the international vector of their activities, both in the process of providing educational services and in research work, are highly competitive in the world of the present-day higher education.

Keywords: higher education system, internationalization, institutional policy, component of educational process, mobility.

Подано до редакції 10.09.2018 р.